

Espanjan Kansan Kärsimysten Historiaa

Kirj. Maths Holmstrom.

INKVISITIO. Tuskin lienee toista sanaa, johon sisältyisi niin paljon pirullista pahuutta ja inhimillistä kärsimystä. Sana inkvisitio tuo mieleen urkinnan, salaiset ilmiannot, yölliset vangitsemiset, omaisuuden takavarikoimisen, pirullisen kidutuksen ja rovion. Tällä oikeuslaitoksella katolisen kirkon keskuudessa, kristinopin historian inhoittavimmalla häpeätahralla, on vielä tänäkin päivänä huono kaiku protestanttisissa maissa, mutta oli aika jolloin sana inkvisitio käsitti jotakin paljon kauhistuttavampaa ja kammoksuttavampaa kuin kuolema.

Kun kristillinen kirkko ensimmäisten taisteluvuosien jälkeen oli voimistunut ja sen jäsenet eivät enää olleet vaimon alaisia, alkoi pyhyys laimentua. Paavit ja papit tulivat rikkaiksi ja mahtaviksi, eivätkä laisinkaan eläneet kuin Kristuksen seuraajat.

Kristillinen Rooma oli pakanallisempi kuin Neron Caligulan aikainen. Paavin palatsista tuli paheitten pesä ja kaikenlaisten veijarien olinpaikka. Kardiinaaleista ja piispoista, Genetsaretinjärven köyhien kalastajien seuraajista, tuli maallisia ruhtinaita, jotka eivät enää polvistuneet temppelissä rukoillakseen seurakuntiansa puolesta. Itseään he antoivat palvoa jumalina prameasti ja loistolla, jollaista varmaankaan Jesus, Natsaretin puusepänpöika, ei olisi hyväksynyt, jos hän olisi palannut maan päälle.

Useiden vuosisatojen aikana katolinen papisto eli paheissa ja maallisissa huvituksissa, jolloin kansa sai palvoa sitä elävän jumalan asemasta. Näinä aikoina kukoistivat Espanjassa taide ja elinkeinot, tieteet uudestisyntyivät Italiassa, Saksassa oli uskonpuhdistuksen oireita, ja Englannissa suhisivat tulevan vapauden aavistelevat tuulet.

Rooma heräsi horroksestaan kahleiden kalinaan kansojen yrittäessä katkoa siteitään. Kirkko näki vähenevän valtansa selviä merkkejä. Mutta sen sijaan, että se olisi anonut jumalalta pahantekojensa anteeksiaantamista, se perusti inkvisition.

Tästä päivästä lähtien lakkasi katolinen kirkko yrittämästä pimittää kansoja tekopyhyydellensä, nyt turvaututtiin väkivaltaan ja rikokseen taistelussa totuutta ja vallistusta vastaan.

Perustettiin piispallisia inkvisitio-oikeuslaitoksia, joiden tehtävänä oli etsiskellä, vangita ja tutkia kerettiläisiä, jotka sitten jätettiin maallisen vallan rangaistaviksi. Tämän järjestyksen säännöt paavi vahvisti 4:ssä latehaanikouksessa v. 1215. Paavi Gregorius IV otti käytäntöön rovion kuolemanrangaistuksessa, koska verta ei saanut vuodattaa.

Vielä enemmän inkvisitio laajeni, kun perustettiin Sanctum officium — vieläkin voimassa oleva

roomalainen inkvisition virallinen nimi. Inkvisitio-tuomioistuimia perustivat munkkikunnat, etupäässä dominikaanit, jotka itse nimittivät itseään Domini canes, "herran koirat". Tämä munkki-inkvisitio oli suoraan paavin alainen. Salaiset asiakirjat ja todistajainkuulustelujen muoto tekivät syytetyt oikeudettomiksi. Kidutusta käytettiin välikappaleena totuuden esiin puristamiseksi ja lopuksi sitä käytettiin myös todistajiin.

Tuomittujen kerettiläisten luovuttaminen maallisen viranomaisen haltuun tapahtui erityisen juhlallisten menojen vallitessa, jolloin inkvisiittori puhui yleisölle. Tämän juhlamenon nimi oli Espanjassa anto de fe, s.o. uskontoimitus, mistä sana antodofe on muodostunut, joka on saanut merkityksensä monien juhlamenojen vallitessa suoritetusta mestauksesta roviollla.

Inkvisitio voitti alaa suurimmassa osassa roomalaiskatolista kristikuntaa. Skandinaviset maat nauttivat sitä katoamatonta kunniaa, että inkvisitio ei ole saanut koskaan näiden rajain sisällä hahrjoittaa pahantekojaan.

Espanjaan inkvisition toivat Ferdinand ja Isabella. Niinikään Venetsiassakin, sai Espanjankin inkvisitio sekaisin kirkollisen ja valtiollisen luonteen. Sen tarkoitus ei ollut ainoastaan hävittää kerettiläisiä. Espanjan inkvisitiosta tuli myöskin keino, jonka avulla oli lisättävä kruunun poliittista ja taloudellista valtaa ja myöskin taipuvainen välikappale vainottaessa vihattuja maureja ja juutalaisia. Omaisuuden takavarikko ei kohdannut ainoastaan eläviä, vaan myös kuolleita, minkävuoksi inkvisitiolla oli usein ajettavanaan riita-ästoita vainajia vastaan.

Espanjalainen inkvisitio, joka yli kolmesataa vuotta raivosi hillittömästi ranskaalisten tuloon asti v. 1808, täydellistyi saavuttaen kehityksensä huipun dominikaanimunkki Thomas de Torquemadan aikana. Tämä poltatti elävänä 10,000 kerettiläistä, yhtä monta, jotka olivat karanneet, sekä sitäpaitsi eri tavoin rankaisutti lähes 100,000 henkilöä. Thomas de Torquemadan etevin apulainen oli Pedro Arbuez, jonka pirullinen julmuus on säilyttänyt hänen nimensä jälkimaailmalle.

Suurinkvisiittori Pedro Arbuez asui loistavassa ja laajassa palatsissa, jossa muinoin hallitsi Sevillan kuningas. Loistavan puutarhan toisella puolella, jonne oli istutettu mitä harrinaisimpia puita ja kukkia, oli huvimaja, joka muinoin suoritti Arabian kuninkaan kylppäpaikan virkaa. Hekumallinen suurinkvisiittori käytti nyt huvimajaa kokonaan toisiin tarkoituksiin.

Huvimajaa, joka oli etäällä suuresta linnasta, ja

hyvin puiston lehtipuiden suojaama, käytettiin nyt suurinkvisiittoja hänen läheisten ystäviensä juhla-tarkoituksiin. Piispat ja munkit antautuivat täällä hurjin yöllisiin juominkeihin, tyydyttäen niitä elukamaisia haluja, jotka kuluttivat heitä; he hylkäsivät kiusallisen saunan, riisuiivat yltään painostavan kaavun ja heittäytyivät irstaiuihin, jotka riettaudessaan olivat mitä likaisinta, ja summattoman herjaaviksi, ylittäen kaiken, mitä maallikkoavot voivat keksiä.

Näitä yöllisiä juhlia varten säästivät munkit halunsa ja himonsa, jotka päivisin peitti heidän tekopyhästi jumalinen elämänsä. Näissä miehissä oli sellainen voimakkaiden sensatioiden tarve, että vain veri ja rovio ja irstaimmat huvit kykenivät tyydyttämään heidän kiihoittavien mielenliikutustensa sammumattoman tarpeen.

Eräaseen syrjässä olevan huvimajan loistavaan saliin oli katettu yleinen pöytä. Katto oli koristettu valikoiduin arabeskein, esittäen erilaisia kukkia ja hedelmiä. Mutta sitäpaitsi olivat seinät koristetut puuveistöksin, jotka, tyydyttääkseen suurinkvisiittorien eroottista makua, olivat koristetut mitä hekumallisimmilla, pakanallisesta jumalainarustosta otetuilla kuvilla, jollakin rakkaudesta aurinkoon päin kääntyneellä, raukeasilmäisellä, puolialastomalla Klytiällä, Jupiterilla, tuolla jumalallisen irstaalla veitikalla, joka alloilla Ledan vieressä joutsenen hahmossa ilmaisi lemmentiusauksiaan. Siellä näkyi Venus, jumalallinen prostitueerattu, lemmekkään ja irstalleen elämänsä eri vaihein.

Xeres, tintoretto, Malagan mieto viini ja Amerikasta tuodut liköörit kimmelsivät hiotuissa kristallikaraveissa mitä valikoiduimpia ruokia sisältävien vattien välillä. Hyvänhajuisten piispojen ja väkivaltaisen ilakoivien munkkien parissa istui ensimmäisenä hänen ylhäisyytensä, monsignore, Sevillan suurinkvisiittori.

Hurja, riehakas ilo valaisi näitä muuten niin vakavia ja synkkiä kasvoja. Kuitenkin näkyi eräänlainen väkinäisyys tulevan esille. Suurinkvisiittori koetti ensimmäisenä poistaa kaiken, mikä voisi haitallisesti vaikuttaa yleiseen iloon.

Hänen korkeutensa Arbuez huusi jossakin määrin humaltuneen äänellä:

— Tietäkää, hyvät isät, että taivaan portinvahti valmistaa alitulseen uusia avaimia meitä varten tulaksemme taivaallisiin asunoihin ja takaa meille kaikki maalliset nautinnot. Nyt on inkvisitio perustettu Portugaliin, ja kohta ei ole kolkkaa maan päällä, minne inkvisitio ei olisi ulottanut valtaansa.

— Sitä parempi, vastasi Teledon arkkipiispa, inkvisitio on mylly, joka meille jauhaa huonot siemenohrat mainioiksi espanjalaisiksi dubloneiksi.

— Ja taivaan ilon dubloneiksi ja mainioiden juhlien, puhkesi puhumaan eräs dominikaanien munkkikunnan priori.

— Sen takaan, lausui arkkipiispa, parempi on olla inkvisiittorina kuin paavina ja taivaan portinvahtina, joksi herramme nimittää itseään; hän ei loppujen lopuksi ole muuta kuin huvimme hoitaja.

— Ja muuten, pisti väliin eräs nuori munkki, hän on niin vanha, tuo paavi. Mitä hyödyttää kaikki tämän maailman hyvä kun on liian vanha nauttimaan siitä.

— Sitä parempi olla noviisina dominikaaniluostarissa, eikä niin, Jose, sanoi suurinkvisiittori pannen kätensä hyväilevästi noviisiin pään päälle.

— Vielä parempi on olla teidän ylhäisyytenne tottelevainen orja, sanoi eräs toinen nuori munkki teeskennellyn nöyrästi.

— Paavi kylvä, ja me korjaamme, huusi Teledon arkkipiispa humaltuneen äänellä. Ja kun hän haukkotelee kardinaaliensa parissa, niin sillä aikaa me poimimme rakkauden suloisimpia kukkia.

— Minun ei tarvitse edes kumartua niitä poimaan, tokaisi Malagan piispa, erään karmeliittanunien luostarin johtajatar huolehtii siitä minun puolestani. Hänen puutarhansa sievimät kukat lähetetään minulle hänen kauttansa.

— Ja minä, sanoi priori, minä tahdon poimia itse. Kun onnentähteni johtaa rippituoliini nuoria ja kauniita rippilapsia, niin hyvin harvoin nämä kukat palaavat takaisin olematta jossakin määrin riivittyjä. Minä en säästä muita kuin niitä, jotka ovat yli kolmekymmenenvuotiaita.

— Minä vaivaudun vieläkin vähemmän, vastasi Teledon arkkipiispa. Kun nainen miellyttää minua, niin minä annan aivan yksinkertaisesti la confraternidad de la gardunnan (rosvojen veljeskunta) ryöstää hänet.

— Siinä on hyödyllinen laitos, jatkoi suurinkvisiittori, ja meidän pitää kaikin tavoin suojella sitä. Sinä päivänä, jolloin de la gardunna ei enää ole Espanjassa, ovat huvimme ja kostomme päättyneet. Jos me olisimme itse pakotettuja näyttämään, joutuisimme kohta huonoon valoon.

— Hyvä, huusi eräs toinen inkvisiittori, ei kukaan vedä vertoja "pyhän palveluksen" (inkvisition) uskotulle yöllisten poisviemisten ja salamurhien suhteen. Inkvisition uskottu vaikenee kuin kuolema ja voi tulematta rangaistuksi tehdä kaikkea. Sen inkvisitio suojelee kaikkia hänen tekojaan. Ei kukaan uskalla hiiskahtaa.

— Heidät on päihdyttänyt enemmän heidän suuret sanansa kuin minun viinini, kuiskasi suurinkvisiittori ivallisesti sivullensa nuorelle noviisille.

— Mitä puhutte, hyvät herrat, kysyi Pedro Arbuez Malagan ja Teledon piispoilta, jotka näkyivät keskustelevan hyvin vilkkaasti.

— Teidän ylhäisyytenne, vastasi arkkipiispa, me puhuimme niistä kauniista naisista, joita Sevillassa on runsaasti, ja minä huomautin Malagan piispalle, että kaikkein kaunein oli Dolores Argoso, kuvernöörin tytär.

Huomautamme, että la confraternidad de la gardunna muodosti kaikenlaisten ryövärien ja pahantekijöiden yhtymän. Tämä rosvojen ja salamurhaajien veljeskunta perustettiin 1400-luvun alussa ja hajoitettiin vasta 1821. Tämä täysin organisoitu yhtymä otti käteistä maksua vastaan suorittaakseen mitä konnantöitä tahansa. Suurmestarin, hermano

mayorin alaisia olivat maakuntamestarit, capatazes, joille kuuliainen oli virkamiesten hierarkkia: salamurhaajat (guapos) sekä ne, jotka antoivat ei-kuolettavia tikariniskuja, ilmiantajat (fuelles) y.m.

Murha oli kallista, ja jotta sellaisen olisi saanut suoritetuksi, täytyi tilaajalla olla sangen huomattava asema yhteiskunnassa. Mutta jos murha oli luvattu suoritettavaksi niin se myös varmasti tehtiin, sillä seura piti kunnianansa viipymättä toimittaa tilaukset.

Suurinkvisiittori teki hämmästyneen liikkeen.

— Oh, mitä kuvernöörin tyttären tulee, tokaisi paksu priori, niin olen minä häntä kuulustellut ripillä kaksi kertaa, ja minä epäilen vahvasti, että hän on jossakin määrin kerettiläisyyden saastuttama. Hän väittelee kuin Lutherin oppilas.

— Mikä kaunis kerettiläinen roviolla palavaksi, sanoi Malagan piispa sodistisesti hymyillen.

— Rakkauden tulessa palavaksi tahdoitte kai sanoa, pisti väliin Toledon arkkipiispa. Se olisi hänen ylhäisyytensä suurinkvisiittorin arvoineen valloitus.

— Eikö teillä ole mitään vaikeampaa ehdottavana, vastasi suurinkvisiittori itseräkaasti hymyillen.

— Hänen ylhäisyytensä epäröi, sanoi dominikaanipriori.

— En epäröi, vastasi suurinkvisiittori, silmäillen ylpeästi vieraitaan, mutta minä en todellakaan tyytyisi niin vähään, miellyttääkseni teitä.

— Oh, me olemme siihen tyytyväiset, huusivat kaikki vieraat kuorossa.

Juuri silloin astui äkkiä sisään eräs palvelija, ja meni suoraan suurinkvisiittorin luo.

— Teidän ylhäisyytenne, sanoi hän, Euriquez pyytää päästä puheille.

Voitokas hymy valaisi suurinkvisiittorin kasvoja.

— Hyvät herrat, sanoi hän, perkele on mielihyvällä tahtonut olla käytettävänäne. Saatte ilon nähdä kuvernöörin kauniin tyttären.

Suurinkvisiittori antoi merkin palvelijalle ja ilmoitettu sai tulla sisään. Toledon arkkipiispan puoleen kääntyen sanoi Pedro Arbuez:

— Pyydän kunnialliselle Euriquezille sadan päivän synninpäästön. Hän on pyhän inkvisition paras palvelija ja tuo meille kauniin Dolores Argoson.

Verhot vedettiin syrjään ja Euriquez astui sisään. Mutta missä tilassa!

Euriquez, eräs inkvisition suurta luottamusta nauttiva Sevillon oikeuspalvelija hoippui sisään yksinään, kalpeana, verisenä ja läpimärkinä.

— Mitä tämä merkitsee? puhkesi puhumaan suurinkvisiittori.

— Teidän ylhäisyytenne, vastasi onneton Euriquez, kaikki vändit ovat surmatut, kuvernöörin tytär on päässyt käsistämme, ja minä olen vain vaikeasti pelastunut Guadalquiviristä, jättääkseni teidän ylhäisyydellenne tiedonannon.

Kaikki vieraat, kerääntyivät Euriquezin ympärille, saadakseen kuulla yön tapahtumasta.

Suurinkvisiittori raivosi. Oli järjestetty yöllinen päällekkäisyys erään rikkaan aatelismiehen, don Es-

tevanin kimppuun, jota oli määrä syyttää kerettiläisyydestä. Lyödäkseen kaksi karpästä yhdellä iskulla oli suurinkvisiittori salaisesti saattanut kuvernöörin tyttären tietoon, että suuri vaara uhkasi don Estevania, joka oli kauniin Doloreksen kihlattu.

Vaunut, joiden rattaat tavallisesti inkvisition yöllisissä arestiinpanoissa olivat peitetyt nahalla melun vähentämiseksi samoin kuin muulin kaviot, olivat odottaneet määrättyllä paikalla.

Kuvernöörin tytär oli aivan oikein saapunut paikalle varoittaakseen rakastettuaan, mutta erään mustalaisnaisen avulla hän oli hankkinut itselleen apulaisia jotka kävivät inkvisition vahtien kimppuun ja surmasivat ne sekä heittivät ne Guadalquiviriin. Hän, Euriquez, oli ainoa, joka pääsi elävänä.

— Te olette olleet kaikki yhtä pelkureita, kirkui suurinkvisiittori suunniltaan.

Kunniallinen Euriquez koetti väittää vastaan, mutta vaipui verenvuodosta pyörtyneenä lattialle.

Suurinkvisiittori soitti, ja kaksi palvelijaa astui sisään.

— Viekää pois tuo, minä en tahdo nähdä häntä enää! Ja nyt, hyvät herrat, käykäämme pöydän ääreen! Lopettakaamme yö, kuten se on alkanut.

Suurinkvisiittori oli suunniltaan raivosta, mutta hän kätki pettymyksensä riettaan naamion taakse. Juovuttavia liköörejä tarjottiin uudestaan, ja piispat, inkvisiittorit ja munkit jatkoivat ilakoivaa juominkiaan, kunnes aurinko taas nousi Sierra Nevadaan yli.

Suurinkvisiittori ei tyytynyt tähän epäonnistuneeseen yritykseen anastaa itselleen kaunis Dolores Argoso, mutta kaikilla hänen uudistamillaan yrityksillä oli yhtä vähän menestystä. Hänen raivonsa oli kuvaamaton.

— Hän olisi ainoa nainen, joka olisi vastustanut minua, sanoi suurinkvisiittori eräänä päivänä uskottulleen, eräälle nuorelle dominikaanimunkille.

— Dolores Argoso ei ole toisten naisten kaltainen, vastasi nuori munkki, hän antautuu kokonaan pelastaakseen sen, jota hän rakastaa ja tahtoo mieluummin kuolla kuin jäädä heistä viimeiseksi elämään.

— Olette ehkä oikeassa, vastasi suurinkvisiittori, mutta, lisäsi hän, me emme saa antaa mainioiden apulaistemme odottaa? Kuinka monta on tänään?

Suurinkvisiittori alkoi heikommaksi tyytyväisenä laskea päivän kuluessa kidutettavien uhrien lukumäärää, ja lähti sitten nuoren suosikkinsa kanssa inkvisition vankilaan.

Eräissä vankilan käytävissä ajoi kaksi pyövelin ajuria, puettuina kauheisiin mustiin kaapuuihin, jotka ylöspäin päättyivät koko kasvat peittäviin silmän rei'illä varustettuihin kekomaisiin päähineisiin, edellä ruoskaniskuin kuutta vankia, joista kolme oli naisia, kalkki vyötäröihin saakka alastomia.

Suurinkvisiittori kulki onnettomien ohii, omistaen heille vain välinpitämättömän silmäyksen ja astui kidutushuoneeseen.

Vanginvartijat toivat esiin nuoren, kauniin naisen, niin kalpean ja heikon henkisten ja ruumiillis-

ten kärsimysten vuoksi, että hän tuskin voi pysyä pystyssä.

— Lapseni, mutisi hän tuskin kuuluvalla äänellä ja koetti panna kätensä ristiin hellyttääkseen pyövellinsä.

— Tyttäreni, sanoi inkvisiittori ivallisen lempeällä äänellä, teidän sisarenne on luterilainen, ja teitä syytetään, että te olette kehoittaneet häntä luopumaan puhtaasta opista.

— Se ei ole totta, se ei ole totta, vastasi onneton.

— Voitteko näyttää väitteenne toteen?

— Lapseni, antakaa minulle lapseni, kuiskasi onneton.

Lapsi, jota epätoivoinen äiti pyysi saada takaisin, oli syntynyt vankilassa, ja hänet oli asetettu heti sen syntymän jälkeen kidutustutkinnon alaiseksi. Ankarasta syytöksestä, että hän oli kehoittanut sisartaan suostumaan luterilaisuuteen ja pakenemaan Saksaan, ei ollut mitään armoa odotettavissa.

Eivät mitkään kyöneleet, mitkään rukoukset pehmittäneet inkvisiittoria.

Viittauksesta kantoi kaksi pyövelin apuria esiin kidutuspukin, johon puolipökertynyt nainen hampunuuralla sidottiin kiinni. Inkvisiittori lähestyi ja kysyi uudelleen, tahtoiko hän tunnustaa rikoksensa. Onneton vakuutti jälleen olevansa viaton.

— Paatunut, paatunut! huudahti suurinkvisiittori synkästi.

Pyövelin apurit tiukensivat ruuvien avulla nuoria, jotka likistivät rangaistavan ruumiin.

— Tunnusta tyttäreni, sanoi inkvisiittori lempeästi.

Nainen voi vastata vain kieltävällä pään liikkeellä.

— Verikoe, käski suurinkvisiittori.

Pyövelin apurit levittivät rangaistavan kasvojen yli ohuen, veteen kastetun liinakankaan.

Osa liinaa peitti sieraimet, osa oli sullottu kurkkuun. Sitä valeltiin hitaasti vedellä.

Pisaroitain tunkeutui vesi sieraimiin ja kurkkuun, ja uhri ponnisteli rajusti, voidakseen niellä ja hengittää. Naisen hengittäessä kouristuksentapaisin ponnistuksin vetivät pyövelin apurit nuorat yhä tiukemmalle.

Lääkäri, joka avusti kidutustutkinnossa, lähestyi ja koetti rangaistavan suonta.

— Teidän ylhäisyytenne, nainen ei voi enempää kestää kuolematta.

— Irroitakaa hänet, tutkinto lykätään! vastasi suurinkvisiittori.

Seuraava tutkittava oli eräs yhdeksänkymmentävuotias nainen, Maria de Bourgogne, jota armeliaisuustyönsä vuoksi sanottiin "köyhien äidiksi".

Vanhan naisen väitettiin sanoneen: "Kristityllä ei ole uskoa eikä lakia", ja pidettiin senvuoksi juutalaisnaisena.

— Tyttöseni, sanoi suurinkvisiittori evankelisen lempeästi, etkö tahdo tunnustaa rikostasi ja saada anteeksiantoa?

— Minä olen syytön, vastasi "köyhien äiti".

Suurinkvisiittorin viittauksesta sidottiin vanhus kidutuspenkkiin, ja hänen jalkojaan valeltiin kiehuvaalla öljyllä.

Kiduttaessa toisti hän Kristuksen sanoja ristinpuulla:

— Jumalani, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä mitä he tekevät!

Kiduttamisesta huolimatta vanhusta ei voitu pakkota tunnustamaan. Hän oli kuitenkin liian rikas jotta inkvisitio olisi tahtonut päästää uhrinsa, mutta hän vältti enemmät kärsimykset ottamalla hengiltä itsensä vankilassa.

Suurinkvisiittorin tutkinto oli saattanut useita kerettiläisiä roviolle, ja oli määrä tapahtua roviolla-polto, suuri juhla.

Roviolla polton paikka oli plaza Mayor. Pitkittäin suoraan vastapäätä kuninkaan ja hänen seurueensa palatsia oli pystytetty mestauslava, viisikymmentä jalkaa pitkä ja yhtä korkea kuin se parveke, jolta kuninkaan piti katsella juhlamenoa.

Oikealle oli rakennettu amfiteatteri korkeata neuvostoa varten ja muille espanjalaisille tuomareille ja neuvostoherroille.

Ylinnä muita näkyi suurinkvisiittorin istuin. Tämä oli ylempänä kuin kuninkaan parveke. Suurinkvisiittori edusti nimittäin paavia ja oli tässä asemassaan kaiken maallisen vallan yläpuolella.

Toinen amfiteatteri, jonne kuolemaan tuomitut oli määrä sijoittaa, oli rakennettuna vasemmalle. Aivan kuninkaan parveketta vastapäätä oli pienehkö koroke, jolle oli sijoitettu kaksi häkkiä, ja häkkihin teljettiin tuomitut siksi aikaa kun heidän tuomiionsa luettiin ääneen. Häkkien edessä näkyi kaksi tuolia.

Ensimmäitun amfiteatterin alapuolella oli rakennettu alttari, ja tämän viereen pystytetty viheriä, suruharsolla peitetty risti. Täällä oli joukko dominikaanimunkkeja rukoilemassa ja lukemassa mesua.

Keskellä toria suurella kivisellä mestauslavalla voitiin laskea viisitoista pihkaisesta puusta rakennettua, öljyyn kastettujen olkien ja lastujen ympäröimää roviota.

Mestauslavan kulmien neljä onttoa muurattua tornia oli kuin kauheat vantisotamiehet. Niiden ympäri oli kasattu helposti syttyvästä puusta laitettuja rovioita.

Eräs dominikaanimunkki istuutui toiseen häkkijä vastapäätä olevaan tuoliin, toiseen istuutui se inkvisiition jäsen, jonka oli määrä lukea ääneen tuomiot.

Korkeat neuvostoherrat olivat asettuneet paikoilleen. Tuomitut puettuina pirunkuvilla maalattuihin keltaisiin kaapuhin ja suippolakkeihin, oli asetettu vastapäätä toista amfiteatteria.

Melkein koko Sevillan väestö oli saapuvilla ja tungeskeli torin avonaisella puolella, ikkunoissa, katoilla ja ympäröivillä kaduilla.

Kuningas Kaarle V seurueineen astui parvekkeelle. Suurinkvisiittori nousi istuimeltaan. Eräs

nuori munkki pani hänen päähänsä kultaisen hiipan ja puki hänet loistavaan messupukuun.

Mahtavin ja soituvin äänin Pedro Arbuez kääntyi hänen katolisen majesteettinsa puoleen, sanoen:

— Sire, vannooko teidän majesteettinne suojelevansa roomalaiskatolista uskoa, hävittävänsä kerettiläisyyden ja kaikin kuninkaallisin voimin auttavana inkvisition tekoja?

Kuningas vastasi:

— Minä vannon!

Suurinkvisiittori kääntyi sitten kokoontuneitten puoleen, sanoen:

— Te kaikki, roomalaisen kirkon lapset, jotka olette täällä läsnä, vannokaa, että jokainen kykynsä ja voimansa mukaan on puolustava ja suojeleva katollista, apostolista ja roomalaista uskoa, vainoava ja ilmiantava kerettiläisiä, ja auttava kaikkia inkvisition pyrkimyksiä.

— Vannomme, vannomme, vastasi tuhatlukuisen äänten kuoro.

Tämän jälkeen seurasi erään dominikaanimunkin saarna ja messu, minkä perästä tuomioita alettiin julistaa.

Eräs mies ja nainen suljettiin ensin häkkeihin. Nainen oli entinen abbedissa, joka oli kääntynyt luterilaisuuteen.

Mies ei sanonut katuvansa ja tekevänsä parannusta:

— Minä jätän teille ruumiini, antakaa sieluni olla rauhassa.

Mutta kun abbedissan tuomio luettiin ja hänet oli määrä polttaa elävältä, huusi hän suunniltaan epätoivosta:

— Ei, ei, ei elävänä! Minä kadun, minä tahdon kuolla hyvänä kristittyinä.

— Jumala olkoon ylistetty, huudahti inkvisiittori ja pani kätensä hurskaasti ristiin. Kas siinä sielu, joka on pelastunut!

Niin teljettiin uhri uhrin perään häkkeihin ja tuomiot luettiin ääneen.

Ylimääräinen rangaistus suotiin kymmenelle juutalaiselle, joiden oikea käsi naulittiin pystyssä oleviin pylväisiin, mihin he saivat jäädä siihen asti, kunnes heidät vietiin kuolemaan.

Kaksi nunnaa, jotka olivat suostuneet Luterin oppiin ja tuomittu roviolle, tuotiin esiin, sitten tulivat ne, jotka oli tuomittu kaleereihin, elinkautiseen vankeuteen ja ne, jotka pääsivät raipoilla.

Kun kaikki tuomiot oli luettu ääneen, vietiin roviolle tuomitut erityiselle paikalle. Joukon himokas uteliaisuus oli saavuttanut huippukohtansa. Munkit, risti käsissään, ympäröivät kuolemaantuomituita ja kehoittivat heitä uskomattoman itsepäisesti tekemään parannusta. Mutta kaikki kieltäytyivät.

Kymmenen juutalaista olivat ensimmäiset poltetut. Neljä heistä sai mennä onttoihin torneihin, portit suljettiin ja puut sytytettiin. Toiset kuusi saivat nousta roviolle.

Nähdessään tullen ja savun nousevan ensimmäisten rangaistavien roviolta, huusivat nuoret nunnat näyynnä tuskaa, heitä saattelevalle rippi-isälle:

— Isäni, isäni, minä tahdon tunnustaa syntini, minä tahdon tehdä parannuksen!

Munkki lankesi polvilleen ja otti vastaan nuorten nunnien ripin — vanhin oli kaksikymmentä vuotta.

Molemmat nunnat ja abbedissa saivat armon jäädä elävinä polttamatta. Heidät piti kuristaa ja vasta sitten heittää tuleen.

Pyövelin apurit suorittivat puoleksi tajuttomien naisten kuristamisen.

Uhri toisensa perään sai nousta roviolle. Liekit kohosivat pilviä kohti. Palaneen lihan haju sekaantui pihkäisten puiden savun hajuun.

Papit ja munkit olivat polvillaan ja rukoilivat mutta heidän yksitoikkoiset "De profundis" ja "Miserere" sojotuksensa hukkuivat liekkien ja savun saartamien uhrien valitushuutoihin. *

Mutta sitä mukaa kuin liekit sammuivat, hiljensivät huokaukset ja valitshuudot.

Suuri roviollopoltto Sevillassa oli päättynyt. Suurinkvisiittori katseli pirullisella tyydytyksellä jumalisen julmuutensa sijaa.

Erään valopilkun inkvisition kauhistuttavassa historiassa tapaa tiedonannossa, jonka mukaan Pedro Arbuez murhattiin pirullisten pahaintekojensa kstoksi.